

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.”

Er banii de prenumerațiune la

TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 4706/1893.

CERCULAR,

cătră oficiile protopresviterale și parohiale; cătră înódele parohiale și preste tot cătră clerul și poporul din părțile, ce aparțin la Consistoriul eparchial arădan.

Avënd în vedere dispozițiunile conclusului congresual Nr. 142/1886 p. III. și cu provocare la literile Escelenției Sale, Înaltprésântitului Domn archiepiscop și metropolit, Miron Romanul, dto Sibiu, 20 August a. c. Nr. 124 Metr. prin acésta se dispune alegere nouă de deputați congresuali pentru un nou period de trei ani, care se începe la 1/13 Octomvre 1893.

De după arondarea mai nouă, aprobată de Ven. Sinod eparchial sub Nr. 58/1890, celea 14 cercuri electorale mirenesci, rezervate pentru acest district, se compun precum urméză:

I. Cercul Arad, cu 15 comune și anume: Arad, Arad-Gaiu Batania, Cenadul-maghiar, Cicir, Micalaca, Mândruloc, Nădlac, Pecica, Sâmbăteni, Semlac, Șeitin, Tornia, Senteș și H.-M.-Vásárhely.

II. Cercul Radna, cu 37 comune și anume: Baia, Bătuța, Bêrzava, Căpruța, Cladova, Corbesci, Conop, Cuiășiu, Cuvin, Dumbrăvița, Govosdia, Gioroc, Giulița, Groși, Halaliș, Iltêu, Lupesci, Milova, Miniș, Monoroștia, Odvoș, Obêrșia, Pauliș, Pernesci, Petriș, Radna, Roșia, Selisce, Șoimoș, Slatina, Soroșag, Soborșin, Timișesci, Toc, Totvaradia, Troiaș și Vienesci.

III. Cercul Giula, cu 12 comune și anume: Bichiș, Ciaba, Chitighaz, Curtici, Giula germ., Giula mag., Giula-Varșand, Macea, Otlaca, Pil, Șielău și Socodor.

IV. Cercul Chișineu, cu 12 comune și anume: Apateu, Berechiu, Cinteiu, Chișineu, Erdegiu, Mișca, Nădab, Șimand, Sinteia, Șepreus, Talpoș și Vadaș.

V. Cercul Șiria, cu 16 comune și anume: Agriș, Arăneag, Cherechiu, Covasinț, Comlăuș, Curta-

cheriu, Drauț, Dud, Galșa, Mădêrat, Musca, Pancota, Sinitea, Șiria, Têrnova și F.-Varșand.

VI. Cercul Boroșineu, cu 11 comune și anume: Bocsig, Cermeiu, Ienopolea, Iermata, Monerêu, Moroda, Rêpsig, Seleuș-Cigherel, Șicula, Somoscheș și Zarand.

VII. Cercul Buteni, cu 43 comune și anume: Aldesci, Almaș, Berendia, Bersa, Bonțesci, Buteni, Bodesci, Bohani, Cavnă, Căcărêu, Chișindia, Chertiș, Cil, Cociuba, Cuiedi, Dezna, Dieci, Donceni, Govosdia, Hodiș, Ignesci, Iarcoș, Laz, Luguzêu, Miniad, Monésa, Muntesci, Nădâlbești, Nădăș, Neagra, Păiușeni, Prăjesci, Ramna, Revetiș, Roșia, B.-Șebeș, Sêlăgeni, Silindia, Susani, Slatina, Tauț, Voivodeni și Văsóia.

VIII. Cercul Halmagiu, cu 62 comune și anume: Aciua, Aciuța, Baldovini, Bănesci, Băsărăbésa, Bodesci, Brotuna, Brusturi, Budesci, Cazanesci, Ciuci, Ciungani, Cristesci, Crocna, Dumbrava, Finiș-Valemare, Gurahonț, Groș, Guravale, Hălmagiu-Lescióra, Hălmăgel, Holtmezeș, Honțisor, Ionesci, Iosaș, Iosașel-Băltele, Lazuri, Lésa, Leauț, Luncșóra, Măgulice, Mădrigesci, Mermesci, Ocui, Ocisoru, Obêrșia, Plescuța, Prevaleni, Poiana, Poienariu, Rișculița, Rostoci, Săturenii, Secaș, Sirbi, Steia, Strimba, Șoimoș-Bucéva, Talagiu, Têrnava, Termure, Tisa, Tiohești, Tomesti, Tulesci, Valea-mare, Vața de sus, Vața de jos, Voșdoci, Vidra, Zeldiș, Zimbru-Dulcele și Brusturești.

IX. Cercul Birchiș, cu 31 comune și anume: Bara, Batta, Bacamezêu, Birchiș, Bulza, Bunea, Căpolnaș, Căprióra, Cladova, Cutina, Dobrești, Dubești, Groși, Iersnic, Lăpușnic, Leucusșesci, Monoștur, Ohaba-lungă, Ohaba-sêrb., Ostrov, Pădurani, Pojoga, Rădmănești, Răchita, Remetea-luncă, Selciva, Spata, Têla, Topla, Valea-mare și Vereșmort.

X. Cercul Chisetêu, cu 20 comune și anume: Babșa, Belinț, Budinț, Chisêtêu, Coșteiu-mare, Drăgoești, Fădimac, Ficatar, Gruin, Hașiaș, Ictar, Ohaba-

Forgaciu, Paniova, Șșanovăț, Șșutra, Teș, Têrgoviște, Topolovăț și Jabar.

XI. **Cercul Lipova**, cu 23 comune și anume: Belotint, Bruznic, Buzad, Chelmac, Chesint, Chizdia, Crivobara, Comiat, Cuveșdia, Dorgoș, Dubochinadăș, Hodoș, Checheș, Brestovaț, Labașint, Lalașint, Lipova, Petîrș, Secaș, Șșistarovăț, Ususeu, Visma și Zabalt.

XII. **Cercul Vinga**, cu 17 comune și anume: Alioș, Bărătéz, Bencecul-rom., Calacea, Chinez, Fibiș, Firighaz, Fișcut, Hodoni, Jadani, Monostor, Murani, Seceani, Secusigiu, S. Miclăușiu-mic, Vinga și Bodrogul-nou și vechiu cu filialele.

XIII. **Cercul Timișora**, cu 22 comune și anume: Bazoș, Beregsău, Bucovăț, Cernethaz, Chișoda, Fabricul S. Georgiu — S. Ilie, Ghiroc, Șag, Ghiroda, Ianova, Izvin, Medveș, Mehala, Moșnița, Maierile-vechi, Parța, Pobda, Pustiniș, Remetea-timișană, Sânt-Andraș, Sânt-Mihaiul rom. și Utvin.

XIV. **Cercul B.-Comloș**, cu 14 comune și anume: B.-Comloș, Beba-vechiă, Cenadul-sêrb., Checia-rom., Chiș-Orosin, Dugosello (Nerău), Ecica-rom, Iancahid, Igrîș, Pesac, Sărcia-rom., Toracul-mare, Toracul-mic și Vălcani.

Amăsurat acestei împărțiri, părțile apărținătoare la acest Consistoriu, formând 14 cercuri electorale, aleg 7 deputați din cler și 14 din mireni, de toți 21 deputați astfel: că fie-care cerc alege câte un deputat din cler pentru congresul național.

Îmbinarea cercurilor în colegii electorale, locurile centrale de alegere și de scrutiniu precum și numele comisarilor, se presintă în Conspectul dela finea acestui cerculariu sub A).

Premițind acestea și având în vedere, că la alegerea deputaților congresuali servește de cinosură regulamentul pentru alegerea deputaților congresuali, votat de congresul național-bisericesc la 11/23 Oct. 1891. Nr. prot. 156, se dispun următoarele:

I. Pentru alegerea deputaților din cler. Preoții din câte două cercuri electorale, îmbinate într'un colegiu, — fără a mai aștepta altă provocare, se vor aduna **Joi în 2/14 Decembrie anul curent la ora 11 înainte de mătădi**, la locul central de alegere indicat în conspectul de sub A) și anume în localitatea îndătinată ori desămnată prin comisariul consistorial, și sub conducerea acestuia vor alege un deputat din cler la Congresul național, observându-se la actul alegerii prescriesele din §-ii 18—26 ai suscitului Regulament congresual, ér după efeptuirea alegerii și după provederea alesului cu credențional, comisariul va subșterne aici protocolul de alegere într'una cu tôte actele electorale în 24 de ore după încheierea alegerii, — Regulament §. 12.

II. Referitoriul la alegerea deputaților mireni, de și modalitatea publicării și constituirei Sinodului

electoral precum și a votisării este precisată în §§-ii 27—37 ai suscitului Regulament congresual, — trimis fie-cărui oficiu parochial pe calea protopopiatului la 15/27 Faur 1892 Nr. 123 — totuși pentru evitarea necorectităților se dispune precum urmăză:

1. Să îndătoréză preoțimea parochială, ca *Duminecă în 28 Noemvre stilul vechiu a. c.* să publice sinod parochial straordinariu pe **Duminecă în 5/17 Decemvre a. c.** în care și apoi, se se țină în tot locul alegerea deputaților mireni la congresul național bisericesc.

Preotul conducătoriu al oficiului parochial se'n-grijesce, ca acéstă publicare se se facă deodată și în filii invitând pe alegătorii acelora la alegere în comuna matră; filiile așadară votéză în același protocol cu cei din matră, Regul. §. 15 și 27.

2. Pentru a ușora biroului electoral actul alegerii, se trimite fie-cărei parochii câte un esemplar din formulariul de Protocol sub B) — și se observă, că ceea-ce stă tipărit în clausulele alineatului 2, despre lista alegătorilor, numai atunci are se se facă, dacă lista alegătorilor n'ar fi fost statorită de sinodul ordinar séu dacă ar lipsi din ore-care cauză — în tôte celelalte casuri alegerea se face pe basa listei statorite mai nainte, care neschimbată rămâne pentru anul întreg. Totdeodată se îndrumă președinții și întreg biroul sinodului electoral, a fi cu atențiune și a observa strict următoarele și anume că:

a) Aclamațiunea nu este permisă, precum nu este permis nici a vota unul în numele altuia present séu absent.

b) În protocol se se înducă apriat și corect: locul și ziua, ora începerii și a terminării votării.

c) Numele candidatului, pre care votéză alegătorii se se scrie întreg și corect, căci semnele „dtto“ și — „ „ — nu sunt permise, și voturile înduse la astfel de semne nu se vor considera.

d) Votarea se se continue pre cât timp se însinuă alegători îndreptățiți, ér după ce a votisat cei presentii se se mai aștepte $\frac{1}{2}$ oră, pentru a se poté presenta și alți alegători îndreptățiți, și dacă în interval de $\frac{1}{2}$ oră, nu se mai presentă nici un alegător, se încheie votarea anumindu-se la protocol ora încheierii; apoi după încheierea votării, după sumisarea voturilor enunțându-se rezultatul, protocolul se se subșcrie de președinte, de bărbații de încredere și de notariu, ér decă bărbații de încredere séu macar și numai unul din ei n'ar și scrie, numele lor 'l poté scrie și notariul, dar acéstă împrejurare trebuie vedită prin aceea că: se spune apriat la protocol: cine a subșcriș pre cei neșciutori de scrisore? După subșriere, protocolul pe pagina subșcrierilor se prevede cu 2 sigile, unul al parochiei, altul al președintelui séu al unuia dintre bărbații de încredere.

e) Protocolul astfel încheiat împreună cu lista alegătorilor și (la cas de votare secretă și cu ședulele de votare) se se pună sub cuvertă și cuverta se se sigileze **cu două sigile** și anume: cu sigilul oficiului parochial, și cu sigilul președintelui său al vre-unui bărbat de încredere; **er dacă nici unul nici altul dintre aceștia n'ar avé sigil, se se sigileze în două locuri cu sigilul oficiului parochial și astfel sigilat cu două sigile și respective în două locuri, și provăduț cu adresa: „Protocolul Sinodului parochial din comuna . . . .”, se se predee unuia dintre bărbații de încredere cu însărcinarea, ca pe ziua de 12/24 Decemvre a. c. la ora 11 înainte de améđi, se-l ducă și se-l presente comisariului consistorial la locul central al scrutiniului. Dacă acest membru ar fi impededat, este datorința bărbatului de încredere al doilea a îndeplini această misiune.**

Acésta predare se se constate în protocolul electoral.

3. La **12/24 Decemvre a. c.**, ora 11 înainte de améđi, prezentându-se bărbații de încredere ai singuratecelor sinóde parochiale la locul central al cercului anumit în conspectul A) și anume în localitatea desemnată prin comisariul consistorial, sub președința acestuia se vor constitui în colegiu de scrutiniu, alegându-și din sînul lor un notariu pentru ducerea protocolului, și doi bărbații de controlă.

4. Despre actul scrutinării, care trebuie se se continue neîntrerupt și se se termine în aceeași zi, e a se lua protocol, în care se se înducă: *locul, ziua și cercul electoral* unde s'a ținut scrutiniuul cu espunerea precisă a *orei* la care s'a început; apoi **la scrutinare se urméză astfel, că:** comisariul consistorial, în prezența bărbaților de controlă, desfăcând cuvertele fără a vătéma sigilele, va lua pe rënd tóte protocoalele electorale, le va ceti cu voce înaltă și va îngriđi, ca voturile din acelea protocoale se se înducă în protocolul colegiului de scrutiniu, după ordinea comunelor din care se forméză cercul electoral. Cuvertele se alătură la protocol.

5. Colegiul de scrutiniu nu este competente nici îndreptăđit a modifica, a șterge ori a adauge ceva în protocoalele de alegere a le singuratecelor sinóde parochiale, precum nici a esamina și a delibera asupra actului de alegere, ci numai a-și face observările la protocolul de scrutiniu asupra protocoalelor defectuóse și astfel acele protocoale, cari n'ar corespunde §§-lor din Regulamentul suscitát, adecă n'ar fi subscrise și sigilate cum se recere, ori ar avé alte defecte, precum și cele prezentate mai târđiu ori eventual trimise numai cu posta, nu le va lua în considerațiune, ci simplu le va adneca la protocol anumind cauzele pentru cari nu s'a potut considera.

6. Dacă după desfăcerea și înducerea tuturor

protocoalelor de alegere prezentate se constată, că ar mai fi parochii dela cari nu s'a prezentat bărbații de încredere cu protocoalele, comisariul consistorial împreună cu colegiul va mai aștepta **o jumătate de órá, și decă în acel interval se vor presenta bărbați de încredere cu protocoale, le va primi și induce și acestea, er dacă se va constata că s'a prezentat protocoalele din tóte parochiile, ori că nici după așteptare de o jumătate de órá nu s'a mai prezentat, dela comunele restante, protocoalele așteptate, se va încheia scrutiniuul constatându-se în protocol *óra încheierii*; după aceea se vor numera voturile, pe baza protocolului de scrutiniu, și acel individ, care după computarea tuturor voturilor se va constata, că a întrunit cele mai multe voturi, se va proclama de deputat ales din partea cercului respectiv, și ca atare se va provede cu credențiional. La cas însă când dóră doi seu mai mulți vor fi avénd majoritate în asemenea număr; între dênșii va decide sórtea esecutată îndată în fața locului (Regulament §. 39.)**

7. Protocolul colegiului de scrutiniu și credențiionalul alesului deputat se vor subscrie de comisariul consistorial, de notariul colegiului și de toți ceilalți membri, adecă de bărbații de încredere ai sinódelor parochiale; apoi credențiionalul se va preda, ori se va trimite pe cale secură („pe postă recomandat“) la mânilé alesului deputat; er protocolul colegiului de scrutiniu, împreună cu tóte actele electorale (adecă și *cuvertele cu protocoalele* singuratecelor sinóde electorale) Comissariul consistorial îl va subșterne Consistoriului de aici în termin de 24 de óre cu raport, în care va arăta, că credențiionalul l'a transpus alesului deputat îndicând și modul transpuerii (Regulament §. 41.)

8. La cas, când vre-un comisariu consistorial preoțesc ori mirén ar fi impededat în ori ce mod d'a-și împlini misiunea de comisariu: acela va face numai de cât arătare la Consistoriul de aici pentru altă provisiune: dacă însă până la alegere, respective până la scrutiniu nu va fi urmat de aici denumieră altui comisariu, seu dóră împedecarea comisariului denumit se va arăta numai chiar în ziua seu sub actul alegerii, respective al scrutiniului: în astfel de cas, alegătorii, respective membrii colegiului de scrutiniu, sunt autorisați a-și alege un suplent al comisariului consistorial, care apoi va îndeplini tóte agendele comisariului (Regulament §. 10.)

Aducénd acestea la cunoșcința clerului și poporului nostru sfátuim pre toți, că și la eserțarea acestui drept, al alegerii deputaților congresuali, se fie conduși de simțeminte adevérat creștinesci, alegénd de deputați congresuali numai bărbați devotați cauzelor nóstre bisericésce, bărbați zeloși și apti de a concurge cu sfatul și înțelepciunea lor la regularea, consolidarea și înaintarea trebilor bisericéi nóstre naționale.

A)

C O N S P E C T U L

comisarilor consistoriali pentru actul alegerii deputaților la congresul național-bisericesc.

Nr. curinte	Numirea cercului	Nrul comu- nelor	Pentru mireni		Pentru preoți	
			Locul scrutiniului	Comisariu consistorial	Locul alegerii	Comisariu consistorial
I	Arad	15	Arad	Ioan Beleş adv. deputat dietal	Arad	Aug. Hamsea protosincol Arad.
II	Radna	37	Radna	Dr. Nic. Oneu adv. ases. cons.		
III	Giula	12	Giula	Iustin Popoviciu protonotaria magistrat.	Chișineu	Iosif Besan adm. prot. Chișineu.
IV	Chișineu	12	Cișișineu	Bela Russu cond. de carte fond		
V	Vilagoș (Șiria)	16	Vilagoș	Petru Truția adv.	Pâncota	Georgiu Popoviciu prot. Vilagoș
VI	Ienopolea (Boroșineu)	11	Ienopolea	Georgie Feier adv.; ases. consist.		
VII	Buteni	43	Buteni	Dr. Constantin Groza	Iosașel	Ioan Groza prot. Halmagiu
VIII	Halmagiu	62	Halmagiu	Teodor Papp adv.		
IX	Birchiș	31	Birchiș	Dimitrie Carabașiu notariu com.	Leucușesci	Georg. Cretiucescu prot. Belinț
X	Chisetău	20	Chisetău	Ioan Luca subjude reg		
XI	Lipova	23	Lipova	Ioan Lengeru adv. si secretaria cons.	Lipova	Voicu Hamsea prot. Lipova
XII	Vinga	17	Vinga	Paul Rotariu adv.; ases. cons.		
XIII	Timișóra	22	Timișóra	Georgiu Ardeleanu adv.; ases. cons.	Timișóra	Dr. Tr. Puticiu prot. Timișóra
XIV	B.-Comloș	14	B.-Comloș	Teodor Halic adv.		

Dat în Arad, la 28 Octomvre 1893 din ședința consistoriului plenariu.

Ioan Mețianu, m. p.

Episcopul Aradului.

Învățământul religiunii în școlile noastre elementare.

Din bătrâni, așa a fost, și așa a rămas la noi, la români: că una din îngrijirile de căpeteniă ale poporului nostru, și în special ale mamei române, a fost, ca încă din cea mai fragedă vârstă, să-se planteze în inima pruncilor sêmțul de dependență al omului față de Dumnezeu. În plantarea acestui sêmț mama și tatăl român a privit cea mai mare avere, pre cari o pot lăsa de moștenire fiilor săi.

Mai mult chiar, în știința de carte românul a privit un mijloc, prin carele omul se-și adaoage și cladescă capitalul religios, a căru temelă se pu-sese încă din casa părintescă. Până în ziua de astăzi poporul nostru numese „cărțurari“ și „știutori de carte“ pre aceia, cari cetese cărțile bisericesci, și cari cântă în biserică.

În conformitate cu acest mod al său de gândire românul înțelege chiar sub „minte“ religiunea, și respective capacitatea omului de a-se sci-povățui în lume, de-a-și și să-și apere interesele, și

a-se poté desvolta și înainta pre tóte terenele vieții ; ér ca dovédă despre acésta ne servesce faptul, căruia românul îi-dă espreșiune prin cuvintele : „la un car de 'nvățăturá trebue și o lingură de „minte.“

„Románul privesce de om cu minte numai pre omul cu religiune ; si în limba poporului nostru vedem, că se face cu tótă precisiunea diferință între religiune obiectivă și religiune subiectivă.

Religiunea obiectivă, și respective principiile descoperite de Dumneđeu și propuse de biserică, în conformitate cu caracterul național al bisericii nóstre ortodoxe poporul nostru o numesce : „lege românescă ;“ ér religiunea subiectivă și respective ceea ce am însușit inimii nóstre din religiunea obiectivă, poporul o esprimă prin cuvintele : „om cu frica lui Dumneđeu,“ sau om, carele „are pre Dumneđeu în inima sa.“

Între astfelu de împrejurări este natural, că învățământului religiunii în scólele nóstre elementare îi compete nu numai locul de frunte, dar în același timp are menițiunea ca să domineze, și să dea direcțiune întreg învățământului din tóte obiectele.

Înaintând în timpul din urmă învățământul în tóte obiectele, cari se predau în scóla elementară am înaintat de sigur și în învățământul religiunii. Și pre cât am potut observa noi, astăzi se predă din religiune mai mult material, decât se potea preda în trecut. Când constatăm acésta, nu putem, să-nu amintim, că, așa ni-se pare nouă, că la propunerea religiunii se comite o greșelă, asupra căreia prin acésta dorim, să atragem atențiunea celor chemați, și anume : repețim, așa ni-se pare nouă, că nu se ține în de ajuns cont de partea subiectivă a religiunii.

Și adevérul este, că a preda învățăturile obiective ale religiunii : cunoscințele biblice, dogmatice, morale, liturgice și de dreptul bisericesc este un lucru greu, dar mult mai greu, decât acésta este : a forma inima elevului după aceste învățături și principii descoperite, și acésta este cu atât mai greu, cu cât chiar timpul nostru, așa se vede, că este bi-nișor înficia de un spirit cu totul contrariu religiunii și bisericii Domnului.

Adevér este în același timp, că este fórte greu a pètrunde și a poté controla inima omului.

Dar cu tóte acestea nu este cu neputință nici a-o cresce și a-o desvolta, și nici a o controla.

Esistă o dreptate dumneđeiescă, carea neîntre-

rupt rêsplătesce binele, și carea pedepsesce réul cu tótă asprimea.

Mâna cea Atotputernică a lui Dumneđeu și manuaarea acestei dumneđeiesci dreptăți o vedem lucrând atât în istoria biblică, cât și în genere în istoria popórelor. În istoriile nóstre biblice, pre cari le folosim în scólele elementare aflăm, că după istorisirea faptelor la fiecare capitlu este îndusă „învățătura morala.“ Acésta învățătura morală este puntea, sau podul de trecere dela religiunea obiectivă la religiunea subiectivă a elevilor. Învățăm adecă evenimentale și faptele din istoria biblică, ca să cunóscem tipul și modul, în carele s'a manifestat și arêtat asupra neamului omenesc îngrijirea și iubirea cea nemărginită a lui Dumneđeu față de om, și ca pre de altă parte să vedem, cum a rêspons din partea sa omul acestei nemărginite îngrijiri și iubiri a lui Dumneđeu față de dênsul. Ér rêsplata și pedépsa dictată de Dumneđeu omului este pentru educatoriu mijlocul principal pentru plantarea și formarea religiunii subiective în elevi.

Controla, prin carea ne potem căștiga convingerea, dacă, și întru cât a început a-se întări în elevi religiunea subiectivă, — o vom poté esercia, ca învățatori și educatori, dacă vom supraveghia vieța lor în și afară de școlă, și cu deosebire, dacă vom supraveghia, dacă, și întru cât am plantat în inima elevilor spiritul de lucru, de ordine, de bunacuviință și de disciplină, precum și tendența de a conlucra la desvoltarea și înaintarea sa în spirit creștinesc, — prin îngrijirea de sene, prin susținerea raportului creștinesc dintre sine și deaprópele, și dintre sine și Dumneđeu.

Din rêsponsurile elevilor vedem, încât și-au însușit dênșii învățăturile descoperite : religiunea obiectivă, ér din diligența și purtarea lor în școlă și afară de școlă vedem, întru cât și-a însușit dênșii religiunea subiectivă întru cât pörtă pre Dumneđeu în inima lor, și întru cât ascultă de Dênsul.

Religiunea obiectivă este sciință. Religiunea subiectivă este vieță. Despre modul, cum și-au însușit elevii principiile și doctrina evangheliei și bisericii ne potem convinge din rêsponsurile lor, ér despre modul, cum și întru cât și-au însușit dênșii inimii lor aceste principii, sau ceea ce numim religiune subiectivă, ne potem convinge numai din vieța și modul lor de vieță.

Școlă este și trebue să fiă o societate, organizată și întocmită astfel, ca elevul să se pregătescă.

și deprindă a trăi și a-se desvolta în spirit creștinesc, — ca devenind mare și intrând în viață, — să se scie conduce, să pótă purta cu succes lupta cu greutatea vieții, și să se pótă desvolta în spirit creștinesc pre tóte terenurile vieții.

Din cele dișe urméză, că religieua se propune cu succes în școlă numai atunci, când școlarii în reportul lor cu colegii, cu părinții, și cu toți ómenii, cu cari vin în contact, observéză regulele buneii cu-viințe creștinesci; și în întreaga lor ținută se vede spiritul de lucru și de ordine și tendința de a trăi și a-se desvolta în spirit creștinesc.

D I V E R S E.

* *Operele lui Mihail Kogălniceanu.* D-l V. A. Ureche a trimis cãtră personalitățile marcante și cãtră mai mulți librari din România următórea circulară: Domnul meu, demnul și iubitul fiu al nemuritorului M. Kogălniceanu, regretatul nostru amic și magistrul, s'a decis a imprima operele gloriosului său părinte și tóte actele inedite politice ale lui și bogata-i și instructiva-i corespondență, ce în curgere de jumătate de secol a întreținut, luptând pentru democrație, naționalitate și independență. Cine nu va voi să posedă pe biroul său, în biblioteca sa, volumele cari vor cuprinde dovadă necontestabilă a muncii de zi și noapte a marelui om în tóte direcțiunile vieții neamului românesc? Convins, că d-ta vei fi fericit a concura la tipărirea monumentalei sale lucrări, ieu libertatea a vē alătura un carnet de abonament și vē rog ca rezultatul să-l comunicați d-lui Vasile M. Kogălniceanu (strada Dionisie Nr. 19 București), cât mai neîntârziat, căci prima fascicolă va apăre peste o săptămână.

* *Ateneul român din București.* Luni s'era membrii Ateneului român s'au adunat în sala de pictură a palatului Ateneului, sub președinția d-lui C. Esarcu, pentru a stabili programul lucrărilor și al conferințelor ce se vor ținé în curentul acestei ierni. După câte-va cuvinte bine simțite rostite, de d. Esarcu, care a reamintit idealul, ce și-au propus fundatorii Ateneului, s'a procedat la formarea secțiunilor. Secțiunea literară și de belearte a ales președinte pe d. V. A. Urechiă; secțiunea de științe politice pe d. C. Esarcu și secțiunea de științe pozitive pe d. P. Aurelian. S'a mai discutat și ceștiunea înființării unui buletin al Ateneului și s'a stabilit în parte și programul conferințelor, cari se vor publica, când vor fi definitiv fixate.

* *Mulțămítă publică.* Învătătorii români ortod. din protopresbiteratul Orađii-mari, în decursul anului curent am ținut dóue adunări învățătoresci cercuale, una în comuna bisericescă Giriș, alta în comuna bisericescă Toboliu, în ambele comune nu numai că am fost bine primiți ci totodată și bine provăduți și ospetați din par-

tea conducătorilor pomenitelor comune bisericesci, adeva: din partea Onoraților Domni parochi Romul Mangra și Georgie Drimba și a confrăților colegi Petru Naghiu și Mihaiu Hașiaș, pentru care faptă umană și peste așteptarea noastră buna primire și ospitalitate eu, unul dintre cei prezenți, 'mi permit în numele fraților mei colegi din cercul Orađii-mari, suspomeniților Domni parochi, și fraților colegi, a li exprima și pe acéstă cale recunoștința și mulțămítă noastră cordială, rugând pre bunul Dumnezeu, domnilor mai susamintiți, speșele făcute pentru noi, să le răsplătescă însutit, să le lungesca anii vieții și se fi țină totdeuna deplin sănătoși, ca să-și pótă fie-carele dintreși ajunge și vedé cu ochii realizată fericirea, atât a familiei sale proprie, cât și a națiunii sale străbune! — Unul dintre cei prezenți.

* *Academia de științe din Germania* a luat hotărerea d'a face studii asupra marginilor imperiului roman la hotarele țerilor locuite de Germani. În acest scop a rugat Academia română să delege pe unul din membrii săi, ca să facă un raport de lucrările, ce s'a făcut pân'acum în România asupra limitelor Daciei Traiane. Academia română a însărcinat pe dl Grigore Tocilescu să facă acel raport. Dl Tocilescu il va presenta gata în sesiunea publică din primăvera anului 1894. De-ocamdată în ședința de Vineri 5 Novembre va citi câte-va note relative la acel raport.

* *O interesantă descoperire.* — La Delfi, lângă Atena, în s'epaturile, care se fac s'a descoperit o marmură cu note musicale, cuprinđend cântecul zeului Apolon.

Deasupra fie-carei silabe sunt săpate notele musicale după care se cânta imnul. Se crede, că înscripția datéză din secolul al doilea înainte de Christos.

Descoperirea acéstă e cu atât mai importantă, cu cât se așteptă ca ea să dea cheia mușiceii grecesci antice, care nu era cunoscută până acum.

Pe basa convenției dintre Grecia și Francia, francesii au dreptul să publice descoperirea. S'epaturile dela Delfi se fac, în adevăr cum se scie, de cãtră francesii.

Să aduce la cunoșcința onoratului public, că

„Tipografia diecesană“

din Arad,

și-a str'ămutat localul din Piața Tókoly — în casa proprie, strada Sina Nr. 1d vis-à-vis de Seminar.

Administrațiunea.

C O N C U R S E.

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci din Ohaba-s'erbescă, inspectoratul Lipovei, se escrie concurs cu termin până la 5/17 Decemvre a. c.

Salariul anual împreună cu această stațiune învățătorească este :

1. În bani numerar 300 fl. v. a. (600 corone).
2. Pentru conferință 8 fl.
3. Scripturistică 3 fl.
4. 24 metri lemne, din care are a se încălzi și sala de învățământ.
5. Cortel liber cu intravilanul școlii.
6. 4 iugere pământ, parte arător, parte fâneaț.
7. Dela înmormântari unde va fi poftit 20 cr.

Doritorii de a ocupa această stațiune sunt avisați, ca recursele lor ajustate cu documentele legale și adresate comitetului parochial din Ohaba-sârbescă, a le subțerne până la termenul susindicat, subscrisului inspector scolar în Lipova (B.-Lippa); precum și a se presenta în vr'o Duminecă ori sârbătore în sfânta biserică din Ohaba-sârbescă spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Ohaba-sârbescă 24 Octomvre v. 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. protopresv. și inspector scolar.

—□—

Pentru deplinirea postului vacant de învățator în școala confesională gr. or. rom. din Jabar, comitatul Caraș-Severinului, se escrie concurs cu termen de alegere de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: în număr 260 fl.; pașal de scris 5 fl.; pentru conferințe 12 fl.; pentru 8 orgii de lemne, din cari se încăldesce și școala, 48 fl.; în bucate 15 centenare metrice, parte grâu, parte cucuruz; 2½ pământ arătoriu; locuință liberă cu jumătate juger grădină pentru legume, și câte 20 cr. dela mormântările, unde va fi poftit.

Recursele cuviincios ajustate se se trimite părintelui protopresbiter tractual George Crăciunescu în Belincz u. p. Kiszetó; având recurenții în vre-o Duminecă, ori sârbătore a-se presenta în s. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în tipicul și cântările bisericesci.

Recurenții deprinși în arta musicală, încât se potă instrui și conduce corul vocal local: vor fi preferiți.

Din ședința comitetului parochial, din Jabar, ținută la 24 Octomvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: G. CRĂCIUNESCU, m. p. protopop, insp. cerc. de școle.

—□—

Se escrie concurs pentru deplinirea parochiei vacante de clasa III în Ateaș, tractul Tincei, cu termen de alegere pe 1/13 Decembre a. c.

Emolumentele sunt :

1. Casa parochială cu intravilanul.
2. Pământurile parochiale peste 16 jug. à 15 fl.: 240 fl.
3. Birul preoțesc peste 100 vici, grâu și cucuruz à 5 fl. chiblu: 125fl.
4. Venitul stolar anual 100 fl. De tot 465 fl.

Competenții vor avé a-și trimite recursele provădate cu documentele necesarii până la termenul espus, subscrisului protopresv. în Cefa (Cséffa, cott. Bihor),

presentându-se până la alegere în biserică din Ateaș spre a-și arăta desteritatea în cele rituali.

Ateaș 5/17 Sept. 1893.

Comitetul parochial.

Cu șcirea și învoirea mea: IOSIF VESSA, m. p. protopresv. Tincei.

—□—

Se escrie concurs pe stațiunea vacantă învățătorească din Cuied, com. Arad inspectoratul Silindia.

Emolumentele sunt :

- 1) 200 fl. v. a. dela comună preliminar în spesele cultului.
- 2) doue chilii pentru locuința învățătorului și una grădină de legumi.
- 3) ½ sesiune de pământ parte arător parte fâneați carele aduce la an un venit de 100 fl. v.
- 4) 12 stângeni de lemne din cari are a-se încălzi și sala de învățământ.
- 5) 10 fl. v. a. pentru conferințele învățătoresci.
- 6) 10 fl. v. a. pentru scripturistică:
- 7) 20 fl. v. a. pentru curatorat.
- 8) Dela înmormântari stolele indatinat.

Reflectanții au a-și înaintă petițiunile cel mul până la 21 Noemvre a. c., adeca: la Intrarea în biserică când va fi și alegerea, la Onoratul d. Acsentiu Chirila inspector scolar în Silindia, posta ultimă (Silingyia).

Dela recurenți se poftesce ca se producă testimoniu preparândial și testimoniu de cualificațiune și până la alegere se se reprezenteze întruna din dumineci ori sârbători în sfânta biserică pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în Cuied, la 24 Octomvre 1893.

Cu învoirea comitetului parochial :

Georgiu Stoia, m. p.

preot, ca președinte comit. par. din Cuied.

În conțelegere cu mine: ACSENTIU CHIRILA, m. p. preot, și inspector scolar.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă, a postului învățatoresc dela școala conf. rom. gr. or. din com. biserică Grossi în protopresb. Lipovei, declarat de vacant cu decizul Pré Ven. Const. dtó 5 Octom. a. c. Nr. 4713/1893, se escrie concurs cu termen de alegere, pe ziua de 6 Decembre a. c. v.

Pe lângă următoarele emoluminte. În naturale: 1) Cortel liber și intravilanul școlii de sub Nr. c. 11 de 1200 org. cuadr., apoi grajd pentru vite. 2) Patru jugere pământ, tóte fâneaț. 3) 60 măsururi de encuruz în bómbe 4) Patru orgii de lemne pentru învățătoriu, și alte patru pentru încălțitul salei de învățământ. În bani 5) 182 fl. v. a. 6) 5 fl. v. a. pentru conferință.

Care salar învățătoriu ales, il va căpăta numai dela 1 Ianuarie 1894. v. până aci va primi salariul de după preliminarul cult. pro 1893, și se va întări prin Pré Vener. Consist. de învățătoriu definitiv pe numitul post, numai după 2 ani de probă, socotiți dela ziua de alegere.

Recurenții vor avé recursele lor a-le ajusta cu tóte documentele legali, și adresându-le comitet. paroch., se le subțernă inspectorelui de școle Demetriu Marcu în Birchis (comit. Caraș-Severin)

Apoi fiind-că alesul învățătoriu va avé ca se împlinescă și datorintele cantoralii fără altă remunerațiune, se poftesce dar dela recurenți, că pâna la ziua de ale-

gere să se prezente în vre-o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Grosi, în 23 Octobre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu DEMETRIU MARCU, m. p. inspector cerc. de școle.

—□—

Conform concludului Ven. Consistoriu aradan Nr. 8. Octomvre a. c. Nr. 4400/1893, se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan temporal din **Totvaradia**, pe lângă parochul protopop Vasile Beleş, cu termin de **30 zile dela prima publicare**.

În suscitatul conclus consistorial se dispun următoarele:

„Parochia Totvaradiei se enuncie de clasa primă și dela recurenți să cere calificațiune de clasa primă și că alegândul capelan să căpete una jumătate atât din pământul parochial cât și din toate celelalte venit. În acel cas însă când nu s'ar afla măcar doi recurenți de clasa primă, seu și decă s'ar afla mai mulți, dara o parte considerabilă din popor ar pretinde a se candida și recurenți de clasa a doua în asemenea cas se concede a se candida și recurenți de clasa a doua.”

Suplicile de concurs, instruate conform prescripțiilor Statutului organic §. 13., sunt a se înainta la protopresbiterul concerninte în M-Radna. Concurenții, în sensul §-lui 18. din Regulamentul pentru parochii, se pot înfășișia înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a celebra și a cuventa.

Totvaradia, din ședința comitetului parochial, ținută în 17/29. Octobre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopresbiterul Radnei.

—□—

Din lipsa de recurenți, neputându-se ține alegerea de preot la vacanta parochie gr. or. rom. de clasa III. din **Fădimac**, fost prefiptă pe 14/26 Octomvre a. c. prin această de nou se escrie concursul la aceeaș parochie vacantă cu termin de alegere pe **21 Noemvre st. vechiu a. c.**

Emolumintele sunt: una sesiune de 30 jugere, parte arătoriu, parte fânaț; intravilan parochial; dela 180 numere de case câte 1/4 meț de cucuruz în bômbe și ștola aici usuată.

Recursele ajustate conform §-lui 13 din „stat org.” se se trimită până la 19 Noemvre st. vechiu a. c. Părintelui protopresbiter tractual, George Creciunescu în Belincz, u. p. Kizetó; având recurenții în vre-o Duminecă, ori sârbătoare să se prezintă în biserica locală, spre a-și arăta desteritatea în cântări, ori cuvântări bisericesci.

Fădimac, în 14/26 Octomvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: G. CRECIUNESCU, m. p. protopresbiter.

—□—

Amesurat dispozițiunei Venerabilului Consistoriu de dato 11 Oct. a. c. Nr. 4719, se escrie de nou concurs pentru ocuparea definitivă a stațiunei de învățator la școla poporală din **Ianova**, inspectoratul Timișorii, cu termin de alegere pe ziua de **14/26 Noemvre a. c.**

Salariul anual al învățatorului: 1) bani gata 158 fl. v. a. 2) 50 chible de grâu; 3) 3 jughere de livadă, după cari alesul va suporta sarcinile; 4) 32 metri lemne afară

de cele pentru încălditul salei de învățământ: 5) pentru conferință 6 fl. v. a. ér pentru scripturistică 5 fl. v. a. 6) dela înmormântări 50 cr. 7) cuartir liber cu grădină și estravilan.

Reflectanții au să și subșternă recursele ajustate cu testimoniu de calificațiune, limba magiară și atestat de conduită morală pré on. oficiu protopresbiteral al Timișorii (Fabrik). Recurenții cari vor dovedi aptitudinea de a conduce cor vocal, vor fi preferiți. În fine concurenții au a să presenta în s-ta biserică de acolo, în vre-o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cânt și tipic.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresb. tractual: Dr. TR. PUTICI, m. p. inspector de școle.

—□—

Concurs pentru deplinirea parochiei **Carpenet**, în tractul Vasoului cu termin până la **14 Noemvre v. a. c.**

Dotatiunea consta: din o sesiune de pământ arătoriu și fânaț de clasa III, locuință liberă, două intravilane parochiale, stótele usuate, și câte o ți de lucru dela casă; care toate computate corespund la o parochiă de a treia clasă.

Tot atunci să vă deplini și stațiunea învățătorască, cu carea e împreunat salariul: 125 fl. bani gata, 8 cub. de bucate, 8 stângeni de lemne, o ogradă, un pământ estravilan de 7 holde și venitele cantonale, care toate dau o suma de 300 fl.

Reflectanții au să și trimită petițiunile lor conform stat. organic până la terminul de sus, la subșrisul în Beiuș.

Beiuș, 14/26 Octomvre 1893.

În conțelegere cu comit. parochial:

Vasilie Pap, m. p.

protop. Vasoului.

—□—

Pentru stațiunea învățătorască dela școla rom. gr. or. din **Șomoscheș**, îngremiată, cottul Arad inspectoratul școlar Broș-Ineu, cu terminu de alegere **30 zile dela prima publicare**.

Emolumentele împreunate cu această stațiunea sunt: 1) în bani gata 300 fl., 2) pentru conferință 10 fl., 3) scripturistica 5 fl., 4) opt stângeni lemne din care e a să încăldi și școlă. 5) 4 jugere de pământ cu dreptul de pase. 6) de mormântări mari 40 cr., dela mici 20 cr., 7) pentru curatoratul școlei să va îngriji comuna bisericășca. Până când comuna va edifica locuință sâparată, alegândul învățator va avé a locui sub un edificiu cu celalalt învățatoriu și va folosi 1/2 intravilan și până atunci și după edificarea locuinței.

Dela recurenți să recere testimoniu de preparandiă și de calificațiune, atestat despre conduită.

Recurenții vor avé a trimita recursele lor adresate comitetului parochial din Șomoscheș Pré Onor. Dnu protopresbiter Ioan Cornea inspect. școl. în Boroș-Ineu (Boroș-Jenó), având a să prezintă în biserica în vre-o Dumineca seu sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Șomoscheș 1 Octomvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: IOANU CORNEA, m. p. protopop și inspect. școl.

—□—